

תורה אור • פרשת לך לך • מאמר 2

. פי' מגן אברהם. דהנה נודע שאברהם הוא...

”ואנכי מגן לך”: משמעות ”מגן אברהם”

חסדו של אברהם הוא חסד בלי גבול, וחסד בלי גבול היה מעניק חיים ללא קץ גם לרע. ה”מגן” שה’ שם על חסדו של אברהם מודד אותו, כך שהעולם מקבל חסד לטובתו, ואילו הרע מקבל רק את הנחוצ לו, ובסופו של דבר ניתן לבערו.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/torah-ohr/lech-lecha/2/

הנקודה

חסדו של אברהם הוא חסד בלי גבול, וחסד בלי גבול היה מעניק חיים ללא קץ גם לרע. ה"מגן" שהי שם על חסדו של אברהם מודד אותו, כך שהעולם מקבל חסד לטובתו, ואילו הרע מקבל רק את הנחוץ לו, ובסופו של דבר ניתן לבערו.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מבאר את הבטחת ה' "אנכי מגן לך" ואת הברכה "מגן אברהם". אברהם מגלם חסד שאין בו ריסון: הוא רואה את הכול כטוב, ואף שידע מהו ישמעאל, ביקש שישמעאל יחיה לעולם, מתוך חסד בלי גבול. לכן נאמר בספרי שישמעאל יצא מאברהם — מתוך ריבוי חסדו. אך חסד כזה אינו יכול להיות הסדר הסופי של העולם, שכן ימות המשיח דורשים שהמוות ייבלע ושהטומאה תסולק מן הארץ. לכן בא יצחק עם מידת הדין; אך הדין הקשה הוליד את עשו, ורק מיטתו המאוזנת של יעקב הייתה שלמה. מגן הוא כיסוי, כמו הנרתק של השמש ב"שמש ומגן": הוא ממתן את האור הגדול כדי שאפשר יהיה לשאתו, עד לעתיד לבוא, כשהי יוציא את השמש מנרתקה. בכל בוקר מתעורר חסדו של אברהם, והי רוצה להנהיג את העולם בחסד. בלי מגן, חסד זה היה מעניק לקליפות חיות בלי גבול, אף שהן אמורות לקבל רק את הנחוץ להן, כדי שהחושך יהפוך לאור. לכן בכל בוקר אנו מברכים את ה' כ"מגן אברהם", ומבקשים ממנו להגן על חסדו של אברהם לטובתנו.

מבנה

1	חסדו של אברהם בלי גבול	¶1
אברהם הוא חסד בלי ריסון; הוא ביקש שישמעאל יחיה לעולם, מתוך חסד בלי גבול, אף שידע מהו ישמעאל.		
2	מדוע חסד בלי גבול אינו מספיק	¶2
ישמעאל נולד מריבוי חסדו של אברהם, ועשו — מן הדין הקשה של יצחק; ימות המשיח דורשים את סילוק הרע, ורק האיזון של יעקב היה שלם.		
3	מהו מגן	¶3
מגן הוא כיסוי, כמו הנרתק שהופך את אור השמש לנסבל עד לעתיד לבוא.		
4	ברכת הבוקר "מגן אברהם"	¶4
בכל בוקר מתעורר חסדו של אברהם; אנו מבקשים שיוגן ויוגבל, כדי שהקליפות יקבלו רק את הנחוץ להן וניתן יהיה לבער את הרע.		

מושגים

חסד/חסד	מגן/מגן
נתינה רחבה בלי גבול, מידתו של אברהם, הרואה רק טוב ונותן גם למי שאינו ראוי.	כיסוי המסוכך וממתן; כאן — המידה המוטלת על חסדו של אברהם כדי שיוכל להתקבל כראוי.

נרתק נרתק

הכיסוי של השמש ההופך את אורה הגדול לנסבל; חז"ל אומרים שהוא יוסר לעתיד לבוא.

דין דין

מידתו של יצחק: ריסון ומידה מדויקת, ההפך מחסד בלי גבול.

צמצום צמצום

נתינה באופן מצומצם ומדוד, כדי שהקליפות יקבלו רק את החיות הנחוצה להן.

קליפות קליפות

כוחות ההסתר המתנגדים לקדושה; יש לקיימם למטרה מסוימת — הפיכת החושך לאור — אך לא בלי גבול.

קטע 1 • 11

חסדו של אברהם בלי גבול

1 (אנכי מגן לך).^{1,2} פיי מגן אברהם.^{3,4} דהנה נודע שאברהם הוא בחיי חסד גדול עד מאד בלי שום מונע

וכולם טובים בעיניו והוא רק טוב

כלומר, "מגן אברהם". שהרי ידוע שאברהם הוא בחינת חסד גדול ביותר, בלי שום מעצור; כולם טובים. ("אנכי מגן לך") בעיניו, והוא כולו טוב.

הבטחת ה' לאברהם, "אנכי מגן לך", היא המקור לביטוי "מגן אברהם" החותם את הברכה הראשונה בתפילת העמידה. כדי להבין מהו ה"מגן", אדמו"ר הזקן מתאר תחילה את אברהם עצמו: הוא מגלם חסד, טוב הזורם בלי שום דבר שעוצר אותו, ורואה רק טוב בכל אדם, מפני שהוא עצמו כולו טוב.

ולכן אמר לו ישמעאל יחיה לפניך⁵ שפיי שיחיה לעד לפניך שהוא בחיי א"ס בלי גבול ואעפ"י

לכן אמר: "לו ישמעאל יחיה לפניך" — כלומר, שיחיה לעד לפניך, בבחינת אין סוף, בלי גבול. ואף על פי

כשבישר ה' לאברהם שייוולד לו בן משרה, השיב אברהם: "לו ישמעאל יחיה לפניך". אדמו"ר הזקן מפרש את "יחיה לפניך" כבקשה לחיים שאין להם סוף, חיים אינסופיים ובלתי מוגבלים — משאלה טבעית של חסד שאין לו גבול.

שהוא יודע מהו ישמעאל⁶ אעפ"כ מחמת חסד גדול וטובו הגדול⁷ רוצה שיחיה ולא זו בלבד אלא שרצה שיחיה לחסד בלי גבול.⁸

שהוא יודע מהו ישמעאל, בכל זאת, מפני חסדו הגדול וטובו הגדול, הוא רוצה שיחיה; ולא זו בלבד, אלא שרצה שיחיה בחסד בלי גבול.

אברהם לא התעלם מחסרונותיו של ישמעאל; הוא ידע מהו. ואף על פי כן, חסדו היה גדול כל כך, עד שרצה שישמעאל יחיה — ולא בזכות, אלא בחסד שאין לו גבול.

קטע 2 • 21

מדוע חסד בלי גבול אינו מספיק

2 וזהו דאיתא לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל^{9,10} ויצא מחמת רוב חסדו.¹¹ אבל באמת אין מהראוי כן.

וזהו שאמרו: "לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל"; הוא יצא ממנו בגלל ריבוי חסדו. אבל באמת אין הדבר ראוי

הספרי משווה בין האבות: מאברהם יצא ישמעאל, מיצחק יצא עשו, ואילו כל בניו של יעקב היו צדיקים. אדמו"ר הזקן מסביר מדוע יצא ישמעאל מאברהם: הדבר נבע משפע חסדו הרב. אך חסד בלתי מוגבל, הנמשך אפילו לדבר שאינו ראוי, אינו הדרך הראויה

דהנה בביאת משיח אי"ה כתיב בלע המות לנצח.¹² ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.¹³ וצריך לבער כל הרע מן הארץ

שהרי על ביאת המשיח, בעזרת ה', נאמר: "בלע המות לנצח", וכן "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"; ויש לבער את כל הרע מן הארץ.

תכלית ההיסטוריה היא ימות המשיח, שבהם, כפי שאומרים הנביאים, המוות ייבלע לנצח ורוח הטומאה תוסר מן הארץ. לשם כך יש לבער את הרע לחלוטין, ולא להמשיך לקיים אותו בלי גבול.

ואם יתנהג העולם בחסדו הגדול כנ"ל לא היה העולם יכולים לבא למדרגה הנ"ל של משיח.¹⁴

ואילו העולם היה מתנהל בחסדו הגדול, כנזכר לעיל, לא היה יכול להגיע למדרגה האמורה של ימות המשיח.

אילו העולם היה מתנהל רק על פי חסדו הבלתי מוגבל של אברהם, הרע היה ממשיך לקבל חיות בלי סוף, והעולם לא היה יכול להגיע לשלמות של ימות המשיח.

ולכן בא יצחק בחי' דין ואף יצחק יצא ממנו עשו מחמת דינו הקשה על חרבך תחיה.¹⁵ אך יעקב היתה מטתו שלימה:

ולכן בא יצחק, בחינת דין; ואף מיצחק יצא עשו, בגלל דינו הקשה: "על חרבך תחיה". אבל מיטתו של יעקב הייתה שלמה.

לכן בא יצחק, המגלם דין וריסון, המידה ההפוכה. אך גם דין לבדו יוצר חוסר איזון: מיצחק יצא עשו, שנאמר עליו "על חרבך תחיה" — חיים של קשיחות. רק ליעקב, המשלב את שתי המידות, הייתה "מיטה שלמה": כל בניו היו ראויים וקדושים.

קטע 3 • 31

מהו מגן

3 והנה נודע כי מגן נקי¹⁶ דבר המכסה למשל במלחמה¹⁷ נקי מגן מה שמכסה בו שלא ישלוט עליו הקשת.¹⁸

והנה ידוע ש"מגן" הוא דבר המכסה. למשל, במלחמה הדבר שאדם מתכסה בו כדי שהחץ לא יפגע בו נקרא מגן.

כעת אדמו"ר הזקן מגדיר את ה"מגן": דבר המכסה. בקרב המגן הוא הדבר שהחייל מחזיק מולו, כדי שחצי האויב לא יגיעו אליו.

והנה כתיב כי שמש ומגן¹⁹ ה' אלקים שכמו שהשמש אם לא היה לו נרתק לא היו יכולים לסבול אורו הגדול והנרתק הוא המגין²⁰ שנוכל לסבול.

והנה כתוב: "כי שמש ומגן הוי' אלקים". כלומר, כשם שאילו לא היה לשמש נרתק, לא היו יכולים לסבול את אורה הגדול, והנרתק הוא המגן המאפשר לנו לסבול אותו.

הפסוק מצמיד את ה"שמש" ואת ה"מגן" לשני שמות של ה'. אור השמש חזק כל כך, שאיש לא היה יכול לסבול אותו בלי כיסוי, "נרתק" המגן עליו. הנרתק הוא המגן: הוא אינו חוסם את האור לגמרי, אלא ממתן אותו כדי שנוכל לשאת אותו.

וזהו לעתיד לבא הקב"ה²¹ מוציא חמה מנרתקה וצדיקים מתהנים בה ורשעים נדונים בה.

וזהו [פירוש דברי חז"ל] שלעתיד לבוא הקב"ה יוציא חמה מנרתקה, והצדיקים ייהנו ממנה והרשעים יידונו בה.

חז"ל מלמדים שלעתיד לבוא הקב"ה יוציא את השמש מנרתקה: האור שאינו מסונן ייטיב עם הצדיקים ויהיה דין לרשעים. הדבר מלמד מה עושה הנרתיק כעת: הוא מאפשר לכולם לסבול את האור הגדול.

קטע 4 • 41

ברכת הבוקר "מגן אברהם"

4 והנה נודע שבכל בוקר דאברהם בחי' חסד מתעורר בעולם²² וישכם אברהם בבוקר²³ וכדאיתא בזוה"ק²⁴ והקב"ה רוצה להנהיג את העולם בבחי' חסד.

והנה ידוע שבכל בוקר מתעוררת בעולם בחינת אברהם, מידת החסד, ככתוב: "וישכם אברהם בבוקר", וכפי שנאמר בזוהר הקדוש; והקב"ה רוצה להנהיג את העולם בבחינת חסד.

בכל בוקר מתעוררת בעולם מידתו של אברהם, החסד, כפי שהפסוק "וישכם אברהם בבוקר" קושר בין אברהם לבוקר. רצונו של ה' הוא להנהיג את העולם בחסד.

אם לא היה מגן לבחי' חסד הנ"ל לצמצם חסדו וטובו ולתת דרך צמצום²⁵ כמו שצריך רק להחיות הקליפות מפני שצריכין בשביל סטרא דקדושה שיהיה אתהפכא חשוכא לנהורא כידוע.

אילו לא היה מגן לבחינת החסד האמורה, שיצמצם את חסדו וטובו וייתן במידת צמצום, רק כפי הנדרש כדי להחיות את הקליפות, מפני שהן נחוצות לצד הקדושה, כדי שתהיה הפיכת החושך לאור, כידוע

אבל החסד זקוק למגן שיקצוב אותו. גם הקליפות, הכוחות המסתירים את הקדושה, צריכות לקבל חיות מסוימת, מפני שהקדושה זקוקה להן: החושך שלהן אמור להתהפך לאור. המגן מבטיח שיקבלו רק את המינימום הנחוץ להן, באמצעות צמצום

ואם לא היה דרך צמצום היה חיותם בלי גבול ולא היו יכולים לבער הרע מן הארץ.

אילו הדבר לא היה נעשה בדרך של צמצום, חיותן הייתה בלי גבול, ולא היה אפשר לבער את הרע מן הארץ

בלי הצמצום הזה היו הקליפות מקבלות חיות בלי גבול, כשם שישמעאל היה מקבל חיות מחסדו הבלתי מוגבל של אברהם, ולא היה אפשר לבער את הרע מן העולם.

ולכן בכל בוקר כשמתעורר מדת אברהם מדת חסד כנ"ל אנו צריכין לברך ברכת מגן אברהם. מגין שיעשה מגין לבחי' אברהם הנ"ל לטובתינו:²⁶

ולכן בכל בוקר, כשמתעוררת מידת אברהם, מידת החסד, כנזכר לעיל, עלינו לברך את ברכת "מגן אברהם". "מגן" פירושו שיגן על בחינת אברהם האמורה, לטובתנו

זהו פירושה של ברכת "מגן אברהם" בתפילת הבוקר: כאשר חסדו של אברהם מתעורר בכל בוקר, אנו מבקשים מה' שיגן עליו וימדוד אותו, כך שיועיל לנו ולא יזין את הרע בלי גבול.

בעבודה

בכל בוקר, כשחסדו של אברהם מתעורר בעולם, הברכה "מגן אברהם" שבתפילה מבקשת מה' להגן על החסד הזה ולמדוד אותו, כדי שיהיה לטובתנו ולא יעניק לרע חיות בלי גבול.

שאלות לשיחה

1. מדוע מפרש אדמו"ר הזקן את בקשת אברהם "לו ישמעאל יחיה לפניך" כבקשה לחיים בלי גבול?
2. אם אברהם ידע מהו ישמעאל, מדוע עדיין רצה שיחיה, ומה הדבר מגלה על חסד בלי גבול?
3. מדוע לא החסד הטהור של אברהם ולא הדין הטהור של יצחק יוצרים "מיטה שלמה", ואילו יעקב כן?
4. כיצד נרתק השמש ממחיש מגן שממתן את האור במקום לחסום אותו?
5. מדוע הקליפות צריכות לקבל חיות כלשהי, ומדוע רק במידה הנחוצה להן?

הערות

פסקה 1

1 אנכי מגן לך

ההערה מציינת שהצמח צדק מפנה למאמר הזה לפי עניינו, "ביאור מגן אברהם", ושנוסח שלו נדפס גם באור התורה. הדבר מלמד שהמאמר היה מוכר ומצוטט כמאמר בפני עצמו על הברכה "מגן אברהם"

^{הערות קה"ת}

הצ"צ קורא למאמר זה בענין "פיי מגן אברהם" — אוה"ת בשלח ע' תנב. נדפס גם באוה"ת כרך ד תרצג, א. [מלקו"ת לג"פ פז, ד]. וראה גם ד"ה והיה ברכה תרל"ט ע' א. ד"ה זה נזכר לקמן קטו, ב. בלקו"ת אמור טז, ב "בפי וירא". שה"ש יט, ד. ראה בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

2 אנכי מגן לך

לאחר מלחמת המלכים אומר ה' לאברהם במחזה: "אל תירא אברהם, אנכי מגן לך, שכרך הרבה מאד". זהו הפסוק שהמאמר מבאר

בראשית ט"ו:15:Genesis 15

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר־יְהוָה אֶל־אַבְרָם בְּמַחְזֶה לֵאמֹר אֶל־תִּירָא אֲבָרָם אֲנִי מְגִן לְךָ שְׂכָרְךָ הָרַבָּה מְאֹד:

After these things the word of the L-RD came unto Abram in a vision, saying: 'Fear not, Abram, I am thy shield, thy reward shall be exceeding great.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

^{הערות קה"ת}

בראשית טו, א.

3 פיי מגן אברהם

לפי ההערה, הצמח צדק מביא שם את מדרש רבה על לך לך (פרק מד), המביא שני פירושים ל"מגן". הדבר מוסיף רקע מדרשי לברכה "מגן אברהם".

תהילים י"ח:ט"ו:Psalms 18

וַיִּשְׁלַח חֲצָיו וַיְפִיצֵם וּבָרָקִים רַבִּים וַיַּהֲרֹם:

And He sent out His arrows, and scattered them; and He shot forth lightnings, and discomfited them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

^{הערות קה"ת}

ראה ב"ר ר"פ מ"ח מגן ישעך (תהלים יח, טו) זה אברהם, וראה גם אוה"ת סידור ע' קכח בשם רבות פי לך פי' מד ב' פי' במגן.

4 מגן אברהם

המדרש מפרש את "ותתן לי מגן ישעך" כמתייחס לאברהם, וכך קושר את רעיון המגן של ה' לאברהם, כפי שנאמר בברכה "מגן אברהם"

בראשית רבה מ"ח:1א:Bereshit Rabbah 48

"וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל" כתיב (תהלים יח, לו): "ותתן לי מגן ישעך וימינה תסעדני וענותה תבניני" - "ותתן לי מגן ישעך" - זה אברהם, "וימינה תסעדני" - בכבשן האש ברעבון ובמלכים "וענותה תבניני" מה ענוה הרבה הקב"ה לאברהם שהיה יושב והשכינה עומדת הה"ד "וירא אליו ה'":

"The L-rd appeared to him in the plains of Mamre, and he was sitting at the entrance of the tent in the heat of the day" (Genesis 18:1). "The L-rd appeared to him in the plains of

Mamre, and he was sitting at the entrance of the tent." It is written: "You have given me the shield of Your salvation, and Your right hand has supported me; Your humility has made me great" (Psalms 18:36). "You have given me the shield of Your salvation" - this refers to Abraham. Your ...

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

5 כשנאמר לאברהם ששרה תלד לו בן, אמר לה: "לו ישמעאל יחיה לפניך". אדמו"ר הזקן רואה בכך ביטוי לחסדו הבלתי מוגבל של אברהם

בראשית י"ז:18:Genesis 17

וַיֹּאמֶר אֲבְרָהָם אֶל־יִשְׁמָעֵאל יְחִיָּה לְפָנַי:

And Abraham said unto G-d: 'Oh that Ishmael might live before Thee!'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 ואעפ"י שהוא יודע מהו ישמעאל

ההערה מעמתת את הדברים עם דברי הצמח צדק שם: אילו ידע אברהם עד כמה ישמעאל עתיד לסטות מן הדרך, לא היה רוצה לתמוך בו כלל; הוא חשב שגם ישמעאל יהיה אדם הגון וראוי, אלא שלא יהיה כיצחק

^{הערות קה"ת}

ולהעיר מאוה"ת ח"ש (קכא, א. תמה, רע"א) שאילולי הי' יודע שיצא לתרבות רעה כ"כ לא הי' רוצה כלל להחזיקו אלא הי' סבור שיהי' גם הוא הגון וחשוב רק לא כיצחק — לקו"ש חט"ו ע' 196.

7 שו"ה ישמעאל — חסד גדול וטובו הגדול

נוסח חלופי: בכתב היד נאמר "חסדו וטובו הגדול" במקום "חסדו הגדול וטובו הגדול".

^{הערות קה"ת}

בבוך 2056: חסדו וטובו הגדול.

8 שו"ה זו בלבד — שיחיה לחסד בלי גבול, וזהו דאיתא

נוסח חלופי: במקום "שיחיה בחסד בלי גבול. וזהו שאמרנו", בכתב היד נאמר "שיחיה לעד. וזהו שאמרנו רבותינו ז"לי".

^{הערות קה"ת}

בבוך 2056: שיחיה לעד וזשארז"ל.

פסקה 2

9 לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

ההערה מפנה למאמר מאוחר בווישב שבו נעשה שימוש באותה תורה. הקטע שם עוסק בבירור הניצוצות שנפלו בשני שלבים: תחילה הם מגיעים לביטול, ורק לאחר מכן הם מתאחדים באמת עם האלוקות

^{הערות קה"ת}

ספרי דברים לב, ט. ראה לקמן כח, ב.

10 לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

על הפסוק "כי חלק ה' עמו, יעקב חבל נחלתו", הספרי משווה בין אברהם, שממנו יצא ישמעאל, ובין יצחק, שממנו יצא עשו, לבין יעקב, שכל בניו היו ראויים. אדמו"ר הזקן מסביר את הסיבה לכל אחד מן המקרים

ספרי דברים ש"ב:א-ב'2:312:Sifrei Devarim

... צאו מתוך שְׁלִי, אִי אֶפְשִׁי שְׁתִּהְיוּ בְּתוֹכָהּ, תָּנוּ לִי חֵלְקִי שְׂאֵהָא מִפְּרִי. כִּךְ כְּשֶׁבָא אַבְרָהָם אֶבְיָנו לְעוֹלָם יִצְחָא מִמֶּנּוּ פְּסוּלָתָהּ, יִשְׁמַעְאֵל

בכרך 2056: ואם היה העולם מתנהג בחסדו הגדול לא היי העולם יכולים לבוא למדריגות של המשיח הנ"ל.

על חרבך תחיה

ברכתו של יצחק לעשו: "על חרבך תחיה". אדמו"ר הזקן מביא אותה כסימן לדין הקשה שממנו יצא עשו.

בראשית כ"ז:40

ועל־חרבך תחיה וְאֶת־אֶחִיד תַּעֲבֹד וְהָיָה כְּאִשֶּׁר תִּרְדּוּ וּפָרַקְתָּ עָלָיו מַעַל צִנְאוֹךָ:

And by thy sword shalt thou live, And thou shalt serve thy brother; And it shall come to pass when thou shalt break loose, That thou shalt shake his yoke from off thy neck.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כז, מ.

פסוקה 3

מגן נקי

הערת קה"ת מפנה כאן למדרש על "אנכי מגן לך" בבראשית רבה, פרק מד, העוסק בהבטחת ה' להגן על אברהם.

בראשית רבה מ"ד:א'-ב'1-2 Bereshit Rabbah 44:1-2

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר וגו'. (תהלים יח) האל תמים דרכו אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו. אם דרכיו תמימים, הוא על אחת כמה וכמה! רב אמר: לא נתנו המצות, אלא לצרף בהן את הבריות. וכי מה איכפת ליה להקב"ה למי ששוחט מן הצואר או מי ששוחט מן העורף? הוי, לא נתנו המצות, אלא לצרף בהם את הבריות. דבר אחר: האל תמים דרכו, זה אברהם, שנאמר (נחמיה ט): ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמרת ה' צרופה, שצרפו הקדוש ברוך הוא בכבשן האש. מגן ...

"After these matters, the word of the L-rd came to Abram in a vision, saying: Fear not, Abram, I am a shield for you; your reward is very great" (Genesis 15:1). "After these matters, the word of the L-rd came to Abram in a vision, saying..." "The Almighty's way is faultless; the word of the L-rd is refined [tzerufa]. He is a shield for all who take refuge in Him" (Psalms 18:31) - if His ways are faultless, all the more so that He Himself is. Rav said: The mitzvot ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ראה ב"ר פמ"ד.

מגן נקי דבר המכסה למשל במלחמה

המאמר מצטט קטע מכאן ומעיר שברוב המאמרים מפרשים את בחינת ה"מגן" כפרוכת, המחיצה שבין אצילות לבריאה.

הערת קה"ת

קטע מכאן מובא בד"ה והיי ברכה — סה"מ תרל"ט ע"ג, והעיר ע"ז "אך ברוב הדרושים פיי דבחי מגן ז"ע הפרוכת, שהוא הפרסא שבין אצ"י לבריאה כמ"ש בכ"ד".

נקי מגן — מה שמכסה בו שלא ישלוט עליו הקשת

הוא מצטט את פירושו של מאמר זה ל"שמש ומגן" — הנרתק המאפשר לנו לסבול את השמש, שיוסר רק לעתיד לבוא — ולאחר מכן מציין את הפירוש

וכל בני קטורה. כא יצחק לעולם יצאה ממנו פסולת, עשו וכל אלופי אדום. קצרו להיות רעים יותר מן הראשונים. וכשבא יעקב לא יצאה ממנו פסולת, אלא נולדו כל בניו כשרים, כענין שנאמר (בראשית כה כז): "ויעקב איש תם יושב אהלים". מהיכן המקום מכיר את חלקו? מיעקב, שנאמר: כי חלק ה' עמו יעקב חבל ...

"For the portion of the L-rd is His people": An analogy: A king had a field and gave it to tenant-farmers, who began to steal from it — upon which he gave it to their sons — who began to be worse than the first. When a son was born to him, he said to them: Get out of what is mine. You cannot remain there. Give me my portion so that I can recognize it. Similarly, when our father Abraham came to the world, there issued from ...

Vocalized Edition (CC-BY-NC) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

11

ויצא מחמת רוב חסדו

שם מוסבר ש"יצא" פירושו שישמעאל יצא מאברהם כפסולת וכסיגים שלו, כלומר, כעורף החסדים הקדושים שנמשכו מאברהם, איש החסד. הדבר מחדד את הביטוי "נגלל ריבוי חסדו".

הערת קה"ת

בד"ה וראיתם אותו תרס"ו ע' רסד מפרש "פיי יצא שיצא ממנו בבחי' סיגים ופסולת שלו כו' דהיינו בחי' מותרי החסדי' דקדושה שיצא מאברהם איש החסד כו", ע"ש.

12

בלע המות לנצח

נבואת ישעיהו על העתיד: "בלע המות לנצח". היא מלמדת שהגאולה מחייבת את סופם של כל הדברים המתנגדים לחיים ולקדושה.

ישעיהו כ"ה:8 Isaiah 25:8

בִּלְע הַמּוֹת לְנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי ה' דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וַחֲרַפְתָּ עֲמוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֶּר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י כה, ח.

13

ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ

"ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ": לעתיד לבוא הטומאה תוסר מן העולם לחלוטין, ולכן אין לקיים את הרע בלי גבול.

זכריה י"ג:ב' Zechariah 13:2

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱמָר ה' צִבְאוֹת אֶכְרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעִצְבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן־הָאָרֶץ:

And it shall come to pass in that day, Saith the L-RD of hosts, That I will cut off the names of the idols out of the land, And they shall no more be remembered; And also I will cause the prophets And the unclean spirit to pass out of the land.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14

שו"ה הארץ — ואם יתנהג העולם . . הנ"ל של משיח

נוסח חלופי באותה משמעות: "ואם היה העולם מתנהג בחסדו הגדול, לא היה העולם יכול לבוא למדריגות הנוכחות של משיח".

הערת קה"ת

פסקה 4

22

שבכל בוקר דאברהם בחי' חסד מתעורר בעולם

על אברהם כמדת חסדו של העולם: הקטע ביתרו מסביר שאברהם הוא חסד דאצילות, ואילו משה המשיך את האור האלוקי למטה יותר, אל העולמות התחתונים בריאה, יצירה ועשייה.

הערת קה"ת

בענין אברהם הוא חסד עולם, ראה לקמן סט, א. פכ, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' דש ואילך. מאמרי אדה"א שמות ח"ב ע' שלח ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קצט. תרל"ט ע' א.

23

וישכם אברהם בבוקר

"וישכם אברהם בבוקר" (אותן מילים פותחות גם את בראשית יט, כז ואת כא, ד). הפסוק קושר את אברהם, מידת החסד, לבוקר

בראשית כ"ב:3

וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרֹו וַיָּקֶחַ אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתֹו וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֵצִי עֲלֵה וַיִּקְם וַיִּלֶּךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַרְלוֹ הָאֱלֹהִים:

And Abraham rose early in the morning, and saddled his ass, and took two of his young men with him, and Isaac his son; and he cleaved the wood for the burnt-offering, and rose up, and went unto the place of which G-d had told him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24

וכדאיתא בזוה"ק

הערת קה"ת מביאה את קטע הזוהר הזה כמקור לכך שמידת חסדו של אברהם מתעוררת בעולם בכל בוקר

זח"א רג, אכ203a

הערת קה"ת

ראה זח"א רג, א.

25

שו"ה הנ"ל — דרך צמצום

נוסח חלופי: במקום לתת חיות לקליפות, כתב היד מדבר על צמצום "להחיות את האומות כפי צורכן בשביל ישראל, או מצד השעבוד למלכויות, כידוע"; אחרת חיותה הייתה בלי גבול.

הערת קה"ת

בבוכ 2056: דרך צמצום להחיות האומות כפי שצריכים בשביל ישראל או מפני שעבוד מלכויות כנודע היי החיות בלי גבול: ולא היו יכולים.

26

שו"ה ורשעים — נדונים בה . . וישכם

כתב היד מוסיף בין הפסקאות: "וכן הוא בשמות אלו: הוי' הוא חסד, ואלקים הוא מגן וצמצום חסדו ואורו, כדי שהעולם יוכל לסבול אותו. וידוע שבכל בוקר מתעוררת מידת אברהם, בחינת חסד, כמו שכתוב: 'וישכם בבוקר'".

הערת קה"ת

בבוכ 2056 נוסף: כך הוא בשמות אלו, הוי"ה הוא חסד, אלקים הוא מגן וצמצום חסדו ואורו בכדי שיהי' העולם יכול לסובלו: והנה נודע שבכל בוקר נתעורר מדת אברהם בחי' חסד כמ"ש: וישכם.

הרווח יותר של המגן כפרוכת שבין אצילות לבריאה, ומפנה למאמר "ואתה תצוה" בפרשת תצוה העוסק בפרוכת

הערת קה"ת

בד"ה והי' ברכה תרל"ט ע' ג: ועפ"ז פ"י הפסוק שמש ומגן כ"י שהשמש אם לא הי' לו נרתק לא היו יכולים לסבול אורו הגדול, והנרתק הוא המגין שנוכל לסבול, רק לעי' הקב"ה מוציא חמה מנרתקה כ"י, אך ברוב הדרושים פ"י דבחי' מגן ז"ע הפרוכת, שהוא הפרסא שבין אצי' לבריאה כמ"ש בכ"ד וע' בפ' תצוה בד"ה ואתה תצוה גבי וענין הפרוכת הוא.

19

כי שמש ומגן

"כי שמש ומגן הוי' אלקים, הי' יתן חן וכבוד". אדמו"ר הזקן מפרש את ה"מגן" כנרתיק המאפשר לסבול את אור השמש

תהילים פ"ד:12

כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן ה' לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֲלֻכִּים בְּתֵמִים:

For the L-RD G-d is a sun and a shield; the L-RD giveth grace and glory; No good thing will He withhold from them that walk uprightly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

זח"ב רכד, אכ224b

הערת קה"ת

תהלים פד, יב. וכ"פ זח"ב רכד, ב אנכי מגן לך ע"ד שמש ומגן.

20

והנרתק הוא המגין

ההערה מפנה למאמר בתצוה לדיון נוסף בנרתיק ובמגן. הקטע המצוטט שם עוסק באדם שעושה עצמו כשיריים, מכניע כל רצון של הסטרא אחרא, וכך אור אין סוף יכול לשרות עליו ולהתגלות

הערת קה"ת

ראה לקמן פא, ד. וביהל אור ע' שא.

21

לעתיד לבא הקב"ה

התלמוד מלמד שבעתיד הקב"ה יוציא את השמש מנרתיקה: הצדיקים יתרפאו ממנה והרשעים יידונו בה. אדמו"ר הזקן משתמש בדבר כדי להראות שהנרתיק ממתן כעת את האור

נדרים ח' ב:6

וּפְלִיגָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר: אִין גִּיהֶנָּם לְעוֹלָם הַבָּא, אָלָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא חֲמָה מִנְרַתִּיקָה, צְדִיקִים מִתְרַפְּאִין בָּהּ וּרְשָׁעִים נִידוֹנִין בָּהּ. שְׁנֶאמַר: "וַיִּזְרַח לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ וְגוֹ'". וְלֹא עוֹד, אָלָא שְׁמַתְעִדְנִין בָּהּ, שְׁנֶאמַר: "וַיִּצְאָתֶם וּפְשָׁתֶם כְּעָגְלִי מִרְבָּק".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

עבודה זרה ג' ב:3

אִיכָא דַּמְתְּנִי לְהָא דְרַבִּי יִצְחָק אָהָא, דְּתַנְיָא: רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: לְעֵתִיד לְבָא בְּאִין אוֹמְרוֹת הָעוֹלָם וּמִתְגַּיְרִין. וּמִי מִקְבְּלִין מִיַּיְהוּ? וְהַתְנַיָּא: אִין מִקְבְּלִין גְּרִים לִימּוֹת הַמָּשִׁיחַ, כִּיּוֹצֵא בּוֹ לֹא קִבְּלוּ גְרִים לֹא כִימֵי דְדוֹר וְלֹא כִימֵי שְׁלֹמֹה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

זח"ג יז, אכ17a

הערת קה"ת

נדרים ח, ב. ע"ז ג, ב. ב"ר ו, י. זח"ג יז, א. תניא ח"ב פ"ד. וראה הביאור באוה"ת ויקהל ע' בקעד.

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0: ביאורים והערות המקורות. CC BY 4.0: תרגום.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Vocalized Edition (CC-BY-NC); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch), בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel) הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/torah-ohr/lech-lecha/2/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק